כל כתבי פרק ששה עשר שבת

דכריס שאין אדם עומד כהן. על נכורין לאומרן כהלכתן: **אלא אם כן נכשלו כהן.** עד שאומרן ג' וג' פעמים בשיכוש דהיינו טעמי תורה המסומרין: **לא אהיה חוכש.** אינו רגיל להיות חוכש חכוש בנהמ"ד. אהיה הוכרגלתי כמו שחוק לרעהו אהיה (איוב יב) אני הוויה: **וממאי.** דמשום דיש בהן אמנה הוא דילמא על כרחיך לריכים שיסיבו האמת: **דאי אמר להו גמירנא.** לותן טעמי תורה: **אמרי ליה.** שואלים אימא לן: ומשני **הוה ליה למימר גמר ושכח מאי לא אהיה חוכש.** מודה הוא על האמת שלא יגע בתורה: **כדברי תורה.** היו דברים שאין בני אדם עומדין עליהם אלא אם כן נכשלים בהן ישנן תחת ידיך קצין תהיה לנו [1]ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חובש וגו' אין ישא אלא לשון שבועה וכן הוא אומר [2]לא תשא את שם ה' לא אהיה חובש לא אהיה מחובשי עצמן בבית המדרש ובביתי אין לחם ואין שמלה שאין בידי לא [3]מקרא ולא משנה ולא גמרא וממאי דילמא שאני התם דאי אמר להו גמירנא אמרו ליה אימא לן הוה ליה למימר גמר ושכח מאי לא אהיה חובש כלל לא קשיא כאן בדברי תורה כאן במשא ומתן: **מתני'** [4]מצילין סל מלא בכרות אע"פ שיש בו מאה סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פיקחין עושין עמו חשבון אחר השבת להיכן מצילין אותן [5]לחצר המעורבת בן בתירה אומר אף לשאינה מעורבת [6]ולשם מוציא כל כלי תשמישו [7]ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף כל מה שיכול לעטוף ר' יוסי אומר י"ח כלים [8]וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי: **גמ'** והא תנא ליה [9]**רישא ג'** סעודות ותו לא אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל [10]בא להציל מציל את כולן בא לקפל אינו מקפל אלא מזון ג' סעודות [11]ר' אבא בר זבדא אמר רב אידי ואידי בבא לקפל ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת בעי רב הונא בריה דרב יהושע פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל והניח מאי כבא להציל דמי או כבא לקפל דמי (6) מדאמר רבא אטעיה רב שיזבי לרב חסדא ודרש ובלבד שלא יביא כלי שהוא מחזיק יותר מג' סעודות ש"מ [12]כבא להציל דמי ושפיר דמי א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא מאי טעותא אמר ליה דקתני[13] ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף כלי אחר הוא דלא אבל בההוא מנא כמה דבעי מציל: ועיגול של דבילה כו': [14]חשבון מאי עבידתיה מהפקירא קזכו אמר רב חסדא מדת חסידות שנו כאן אמר רבא חסידי אגרא דשבתא שקלי אלא אמר רבא הכא בירא שמים עסקינן (6) [15]ולא ניחא ליה דליתהני מאחרים ובחנם נמי לא ניחא ליה דליטרח והכי קאמר ואם היו פיקחין דידעי דכה"ג לאו שכר שבת הוא עושין עמו חשבון לאחר השבת: ולהיכן מצילין כו': מ"ש הכא דקתני לכם ומ"ש הכא דקתני עמי אמרי גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזו (6) אלא מזון ג' סעודות אבל גבי לבושים קתני עמי משום דקחזי ליה לכולי יומא: ת"ר לובש (7) מוציא ופושט וחוזר ולובש ומוציא ופושט ואפילו כל היום כולו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר שמנה עשר כלים ואלו הם שמנה עשר כלים [16]מקטורן [17]אונקלי ופונדא קלבום של פשתן וחלוק [18]ואפילות ומעפורת [19]ושני ספרקין ושני מגעלים ושני אנפילאות וב' פרגד וחגור שבמתניו וכובע שבראשו וסודר שבצוארו: **מתני'** ר' שמעון בן גנם אומר [20]פורסין [21]עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרך [22]ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב טלית שאחז בה האור מצד אחד נותנין עליה מים מצד אחר ואם בבתה כבתה מיתיבי [23]טלית שאחז בה האור מצד אחד פושטה ומתכסה בה ואם כבתה כבתה וכן ספר תורה שאחז בו האור פושטו וקורא בו ואם כבה כבה הוא **אידי** ואידי בבא לקפל. פירש הרב פורת דלקפל היינו אפי' כא לקפל דלר' אבא אין מיוק בין לקפל בין להציל דאפילו להציל בחלר אחרת לא שרי אלא מזון ג' סעודות אבל אין נראה לומר דלהציל שרי אפילו מאה סעודות בחלר אחרת גם נראי אבא דאם כן הוה ליה לאוקומי ממתני' אידי ואידי בחלר אחרת ומכאן בבא לקפל ומכאן בבא להציל: **נותן** מים מצד זה. פירש רשב"ם לאו דוקא על הטלית דהא קי"ל בפ' דם מטמאת (זבחים לד:) דבנגד עריימו זהו כיבוסו ולעיל בסוף פרק שמנה שרלים (דף קיח.) פירשתי: גרס דבילה וחבית של יין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פיקחין עושין עמו חשבון אחר השבת להיכן מצילין אותן [2]לחצר המעורבת בן בתירה אומר אף לשאינה מעורבת [3]ולשם מוציא כל כלי תשמישו [4]ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף כל מה שיכול לעטוף ר' יוסי אומר י"ח כלים [5]וחוזר ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי: **גמ'** והא תנא ליה [6]**רישא ג'** סעודות ותו לא אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל [7]בא להציל מציל את כולן בא לקפל אינו מקפל אלא מזון ג' סעודות [8]ר' אבא בר זבדא אמר רב אידי ואידי בבא לקפל ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת בעי רב הונא בריה דרב יהושע פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל והניח מאי כבא להציל דמי או כבא לקפל דמי [9] מדאמר רבא אטעיה רב שיזבי לרב חסדא ודרש ובלבד שלא יביא כלי שהוא מחזיק יותר מג' סעודות ש"מ [10]כבא להציל דמי ושפיר דמי א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא מאי טעותא אמר ליה דקתני[11] ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט כלי אחר ויצרף כלי אחר הוא דלא אבל בההוא מנא כמה דבעי מציל: ועיגול של דבילה כו': [12]חשבון מאי עבידתיה מהפקירא קזכו אמר רב חסדא מדת חסידות שנו כאן אמר רבא חסידי אגרא דשבתא שקלי אלא אמר רבא הכא בירא שמים עסקינן (6) [13]ולא ניחא ליה דליתהני מאחרים ובחנם נמי לא ניחא ליה דליטרח והכי קאמר ואם היו פיקחין דידעי דכה"ג לאו שכר שבת הוא עושין עמו חשבון לאחר השבת: ולהיכן מצילין כו': מ"ש הכא דקתני לכם ומ"ש הכא דקתני עמי אמרי גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזו (6) אלא מזון ג' סעודות אבל גבי לבושים קתני עמי משום דקחזי ליה לכולי יומא: ת"ר לובש (7) מוציא ופושט וחוזר ולובש ומוציא ופושט ואפילו כל היום כולו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר שמנה עשר כלים ואלו הם שמנה עשר כלים [14]מקטורן [15]אונקלי ופונדא קלבום של פשתן וחלוק [16]ואפילות ומעפורת [17]ושני ספרקין ושני מגעלים ושני אנפילאות וב' פרגד וחגור שבמתניו וכובע שבראשו וסודר שבצוארו: **מתני'** ר' שמעון בן גנם אומר [18]פורסין [19]עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרך [20]ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב טלית שאחז בה האור מצד אחד נותנין עליה מים מצד אחר ואם בבתה כבתה מיתיבי [21]טלית שאחז בה האור מצד אחד פושטה ומתכסה בה ואם כבתה כבתה וכן ספר תורה שאחז בו האור פושטו וקורא בו ואם כבה כבה הוא

מקטורן. פונדא. גם היא מגעת עד למטה מטיבורו של אדם וקורין לו בלשון פרסי פשת. [נ"א: בלשון ישמעאל בישת] ונקשר כתשב אפודה, והיא אפדה האמורה בחורה, ויש בה כסים כסים כנגד הלב ותחת הידים. **קלבום** של פשתן. חלוק התחתון שלובשין אותו ונקרא גלאלה. **חלוק.** הוא (המלובש) [המלבישן] העליון, וקורין לו (ורבנין) [זרבקאנה]. **שני ספרקים.** [1] ויש שגרסה סבריקין והם [נ"א: והוא] בלשון יון הסכנסים. ושמענו שאסר הגאון נטריה רחמנא (דם תפוגי) [דמחמנק] שמלבישין בהן הידים עד האצל ויש בהן בתי אצבעות. **שני מגעלים.** כמשמען. **שני פרגד.** בלשון ישמעאל גוראב'. **אנפליאות.** גם הם מגעלים לשוקיים. **פליון.** (האגין) [ראגון] שהל השוקים מן דעור. ומעפורת וחגור שבמתנים וכובע. הרי ז"ח כלים. ר' שמעון בן גנם אומר פורשין עור של גדי וכו'. **אמר רב יהודה טליה שאחז בה האור מצד אחד נותן עליה מים מצד אחר ואם כבתה כבתה.** והא דאי גרם כיבוי הוא. ואקשינן עליה מהתניתא דקתני פושטה ומתכסה בה אבל מים שדן גרם כיבוי לא קתני.

מסורת הש"ס

(א) פ"א טעם. (ב) פירוקין לב:. (ג) [ועיל קיח:. (ד) [ועיל יט:]. (ה) [ועיל קיח: פירוקין לט:]. (ו) [פי' נגד דקיק שנטנס אדם על כפרי ערון]. (ז) [פי' מסוס]. (ח) [מוקפף פי"ל]. (ט) [נס"ל]. (י) פ"ב, (כ) [ע"ל ומעלמל עי' רש"ל]. (ל) [ש"ך לעיל בתמנה].

תורה אור השלם

1 ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חבש ובביתי אין לחם ואין שמלה לא תשימני קצין עם: ישעיהו ג ז
2 לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא:
שמות כ ז

הגהות הב"ח

(א) נב' לקפל דמי תא שמע מדאמר רבא: (ב) שם מיכא שמים עסקינן דלא: (ג) שם ולא קא חזי ליה אלא: (ד) שם תנו רבנן לכם ומוציא: (ה) רש"י ד"ה מעמיה וכו' ולכלד אלא יביא כלי: (ו) ר"ה ונחנם וכו' דלמחזיל:

גליון הש"ם

בתני' לובש כל מה שיכול ללבוש. ע"ל דף פה ע"ב: גמ' מקטורן אונקלי ופונדא. עי' לעיל דף נט ע"ב תוס' ד"ה תרי המתני': שם ושני ספרקין. נזכר בתחלת פרק כיצד מצוה ב דלמה: בתני' עיר של גדי. עיין לעיל דף מט ע"א תוס' ד"ה טומנין:

רבינו חננאל

מצילין סל מלא בכרות אע"פ שיש בו ק' סעודות. ן[אקשינן אינו הא תני דישא מצילין מזון ג' סעודות ותו לא. ושני רב הונא לא קשיא רישא בבא לקפל, ס' כגון שמקבץ מתוך הבית ומקומות (הרבה) ונותן בכמה כלים, שאין לו להציל אלא מזון ג' סעודות בלבד. סיפא [נ"א: סופה] במציל כולן בכלי אחד כמות שהוא. ואע"פ שאין זה הטעם כאשר פירשני, כי רישא במקפל ונותן בכלים שנים ושלשה. וסיפא במציל סל אחד כמות שהוא, ומפורש. היבנוהו מדבעי רב הונא בריה דר' יהושע פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל והניח בהו. כבא לקפל דמי או כבא להציל דמי. דמגלי לן שאם קיפל בכלי אחד ונטלו וחזר וקיפל בכלי אחר ונטלו זהו לקפל, ששיטא שאינו מציל אלא מזון ג' סעודות. וכי קא מבעיא שקיפל והניח בתוך טליתו וחזר וקיפל והניח בתוך טליתו, מי אמרינן כיון שמקבל וסביא במקפל דמי ואסור, או דילמא כיון שהוא מניחן בתוך טלית אחד אחד ונוטלן כאחד. כבא להציל דמי ושרי. ומיפרשא נמי הא בגמרא בסוף יציאות השבת, הנהו תרי תלמידי מר מציל בחד מנא ומר מציל בתרי מני, קסבלי בפלוגתא דר' אבא בר זבדא ורב הונא. הכין גמרא ומיגמר מינה דלקפל בתרי תלתא מני כדפרישנא לעילא, דאסיר לרב הונא ושרי לר' אבא בר זבדא, ומסתייע נמי מתלמוד א"י דאמרי על מציל של מלא כבירות, מכיון שכולו נוף אחד כמין שכולה עגולה אחת היא, והאי כבירה דרב הונא, הבא ר' אבא בר זבדא ופירק פירוק אחר ואמר, רישא דמתניתין במציל לחצר אחרת, שאין לו להציל אלא מזון ג' סעודות בלבד בין בכלי אחד בין בשתים שלשה כלים. וסיפא במציל באותה חצר, שיש לו להציל אפילו ק' סעודות, בין בכלי אחד בין בכמה כלים. ולענין בעיא דרב הונא בריה דר' יהושע, ששיט מדאמר רבא הא מילתא אטעייה רב שיזבי ודרש, ובלבד שלא יביא כלי אחר מחזיק יותר מג' סעודות, ש"מ בבא להציל [נ"א: להחזיק] דמי ש"מ. והכי קא נמרין מדקאמר רבא דבעיתא דרש רב חסדא שלא יביא כלי מחזיק יותר מג' סעודות, שמעינן מינה כי אפילו אם יביא כלי שמחזיק כל מה שהוא חפץ, ויקפל ויניח בו ויטלנו כולו בבת אחת שפיר דמי, א"ל רב נחמן בר יצחק מאי טעותא, פירוש מג"ל דטעותא היא, דילמא דווקא אמר רב שיזבי. אהדר ליה רבא לא ס"ד. מדקתני לענין מי שנשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי וחניה תחתיה, ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט. כלי אחר לא יביא, הא בכלי אחד כמה דבעי נהיר, וכן הלכה. וכיון שדרך בני אדם להזמין אוהבים בשבת, אומרים לאחרים בואו והצילו לכם, אבל להציל הוא ואח"כ להזמין אסור. **ואם היו פקחין עושין עמו חשבון לאחר השבת.** אוקימנא בירא שמים דלא ניחא ליה לאיתהניי מאחריני ובחנם [נמי לא בעי ליה]. והכי פירשא דמתניתין.

עין משפט נר מצוה

נה א מי' פכ"ג מהל' שבת הל' כב כג מתנ לאחין קח טור ש"ע ר"ח סימן שלב סעיף ו [ומימן שם סעיף מדן]: נו ב מי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ח:
נז ג מי' שם טור ש"ע שם סעיף ז:
נח ד ה מי' שם הלכה סה טור ש"ע שם סעיף ח:
נט ו ז מי' שם הלכה כב כג טור ש"ע שם סעיף ו:
ס ח ט מי' שם הלכה כד טור ש"ע שם סעיף ט:
סא י כ מי' פרק יב שם הלכה ד ה מתנ שם טוש"ע שם סעיף כב:
סב ל מי' שם הלכה ו טור ש"ע שם סעיף כג כד:

לעזי רש"י

מנטי"ל. גלימה.
שרינשי"א [שרוזי"א]. לבוש רחב.
נבריי"ש [נבריי"ש]. מקטורן כרופר.
קמיש"א. חולצה.
פרישול"ש [פרישול"א]. רצועה.
קלצנ"ש [קלצי"ש]. גרב, נעל קל.
גנליי"ש [יינוליי"ש]. בתי-בהרים.
קנהדרין [קנהושי"ש]. מכנסי-כרכים ("בלשון אשכנז").
רישרי"ש. מחכורן (או מקורן).

מוסף רש"י

אלא אם כן נכשלו כהן. כשהתלמיד נכשל בשמיעתו פעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמוד על שמיעתו (תוספות יד:); שיכשל נהן לסורות עשות הילמידיהו והוא נותן לב ומבין (גיטין מג:). **ולובש כל מה שיכול ללבוש.** דכתי ר' מאיר, חלמידי עמרה חלוקים זה על זה (לעיל מה:). **ובלבד שלא יביא כלי אחר.** מתון שהוא מחזר על כלים הרבה יפסח ויבלע (לעיל קיח:)

רבינו חננאל (המשך)

אם היו פקחין שידעין דכי האי נוגעא לאו שכר שבת הוא, הואיל ומהפקירא קא וכו, האינון האי דמהדרו ליה לבעה"ב בגון מתנה מדידהו היא, עושין חשבון כשיעור שכרם ושקלי ליה, ישאיא שבקי ליה לבעה"ב. [נ"ן]סוגיא דשמעתא החיסד גדול הוא מיוא שמים. ולשם מוציא כל כלי תשמישו. לרבנן בחצר המעורבת. לבן בתירא אף לשאינה מעורבת. ולובש כל מה שהוא יכול ללבוש ועוטף כל מה שהוא יכול להתעטף. ואפילו יתר מי"ח כלים. וכן הלכה. וקא משמע לן שמותר להעביר. ירושלמי תני אין מעבירין ר' יוסי בר אבין אמר מעבירין. ועל זה אמרינן בגמרא דפורפה על האבן ועל האגוז כו'. תיבעי למאן דאמר מעבירין תיבעי למ"ד אין מעבירין. **ואומר לאחרים בואו והצילו עמי.** שכן דרך בני אדם להשאיל כליו בשבת. פי' י"ח כלים דקאמר ר' יוסי. [מקטורין] כמו מעיל. ובלשון ישמעאל (מרכוס) [בנוס] שיש לו בית ראש ותונה בו הלובשו ויש (לו) [בון] ולולאות וקרסים (שהוא הווד) [שמחברן, והוא] כמו מלבוש. אונקלי. בגד דקיק שנקרא [בלשון ישמעאל] מערקה, שלובש אדם על בשרו והולם כל גופו. וכן שנינו (וזניקה כד:) בענין הטמילן של יד ציפתו זהב ונתנו על בית יד של אונקלי שלו. הרי זה דרך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com